

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Digr. IV. De effectibus attributis Spiritui Sancto respecto rationalis
creaturæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

veccation ipsi accensus videntur esse anima quæ
 eam quod eorum sono acuto vel gravi voces i-
 ple fomentur, quasi vivant, vigeant, spirent, &
 loquantur. Hinc porro ad musicam derivatio fit
 spirituum in mensuris enim & inflexiones, incli-
 nationes, & elevationes in tonis & cantibus, spi-
 ritus sunt, quibus animata musica tantam vim
 habet, ut possit amorem excitare, infunderè gau-
 dium, & timores pellere. Ventus etiam spiritus
 nuncupatur, qui halitu suo vitali omnia elemen-
 ta quasi vivificat: nam sine illo terra languet
 res, ac corruptur, mare immotum manet,
 & veluti mortuum; & ignis nisi suavi aliqua
 aura ventilaretur, vivere diu non posset. De-
 inde spiritus anima quæ vivimus, spiritus appellatur, &
 spirare in nobis vivere est: quia quandiu spi-
 ramus, tandiu vivimus; & dum spirare desinimus,
 vivere cessamus. Si ergo tanta est spiritus creati
 virtus, ut ab ipso omnis creaturæ motus, sensus,
 vita, & operatio pendeant: quanta erit spiritus
 potentia, vitalitas, & efficacia qui no-
 stris est? Patris Filiique amor, divini que pe-
 tris impulsus, afflatus, & spiritus, ac aura vita-
 lis. Unde, ut notat D. Thomas ubi supra, Spiritus
 Domini initio mundi dicitur ferri super a-
 quas, non quali ipse moveatur, sed quia est pri-
 mum motus principium. Et in Symbolo, nos
 in Spiritum sanctum, Dominum & vivificantem,
 credere profitemur: quia non solum in se sua
 virtute & potentia omnia moderatur & regit,
 sed etiam vivifico suo halitu illa fovet, conservat,
 facundat, movet & vivificat. Et ideo corporum
 restructio specialiter illi tribuitur. Nam sicut
 Deus in creatione mundi, statim animam membris
 dedit; significans (inquit Augustinus) spiritum
 sanctum, qui aëre suo halitu omnia vivificat: ita
 & in resurrectione eodem Spiritu vitam, quam
 omne mortale genus culpæ primi parentis ami-
 ctur, restituet ac reparabit; & ut loquitur Apo-
 stolus ad Romanos, 8. *Vivificabit mortalium corpora no-
 stra propter misericordiam spiritus eius in nobis: ad-
 implens quod olim promiserat per Ezechielem
 Prophetam cap. 37. his verbis: Ecce ergo aper-
 tum vultus vestros, & educam vos de sepulchris
 vestris, & stetit quia ego Dominus, cum aperueris se-
 pulchra vestra, & dederis spiritum meum in vobis, &
 revertentur.*

DIGRESSIO QUARTA.

De Effectibus attributis Spiritui Sancto
 respectu rationalis creaturæ.

Pater quatuor effectus explicatos, qui o-
 mnibus creaturis communes sunt, alii solent
 attribui Spiritui S. respectu rationalis creaturæ,
 quæ gratiæ & donorum supernaturalium capax est.
 Illi autem sunt: facere nos familiariter cum Deo
 conversari, eius secreta & mysteria nobis reve-
 lare, plus bona & dona nobis largiri peccata re-
 mittere, mentem renovare, adoptionem filiorum
 tribuere, ad percipiendam regni celestis hæredi-
 tatem nos preparare, & denique ad ipsam æter-
 nam felicitatem gloriam nos perducere. De quibus
 effectibus eruditè & eleganter disserit D. Tho-
 mas 4. contra Gentes cap. 21. & 22.

Tres ergo primi effectus quos spiritus sanctus
 operatur in nobis, sunt familiaris cum Deo con-
 versatio, divinorum secretorum & mysteriorum
 revelatio, & donorum, seu donorum Dei largitio

A seu comunicatio. Cum enim (ut egregiè discer-
 rit S. Thomas loco citato) per spiritum sanctum
 charitas in cordibus nostris diffundatur, teste
 Apostolo ad Rom. 5. & charitas sit perfecta cum
 Deo amicitia: per spiritum sanctum non solum
 amantes, sed & amici Dei constituimur: juxta
 illud Proverb. 8. *Ego diligentes me diligo*. Hoc au-
 tem amicitia proprium est, quod amicus fami-
 liariter cum amico conversetur, & illi sua secreta
 revelet: cum enim amicitia conjugat affectus,
 & duorum faciat cor unum; non videtur extra
 cor suum aliquis id protulisse, quod amico reve-
 lat. Requiritur etiam ad perfectam amicitiam,
 quod amicus bona quæ habet amico communi-
 cet: quia cum amicum habeat ut alterum se, de-
 bet ipsi subvenire sicut & sibi, bona illi commu-
 nicans. Porro hæc tria in nobis præstat Spiritus
 sanctus: facit enim quod in oratione familiariter
 cum Deo loquamur, & conversetur; juxta illud
 Apostoli ad Philipp. 3. *Conversatio nostra in cæcis
 est*. Divina etiam mysteria & secreta nobis reve-
 lat, ut docet idem Paulus 1. ad Corinth. 2. di-
 cens: *Scriptum est quod oculus non vidit, nec auris
 audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ prepara-
 vit Deus diligentibus se, nobis autem revelavit per
 spiritum sanctum*. Item ibidem ait, *Spiritus om-
 nia scrutatur, etiam profunda Dei*, id est scrutari
 nos facit per donum sapientiæ, ut ibidem expli-
 cat Glossa: sicut etiam gemitibus inenarrabili-
 bus pro nobis postulare dicitur, quia nos facit
 postulare. Item per spiritum sanctum Dei bona
 & dona nobis communicantur, ut declarat
 idem Apostolus ibidem cap. 12. dicens: *Acci-
 pitur per spiritum sermo sapientiæ; alii autem sermo
 scientiæ secundum eundem spiritum*. & postea mul-
 tis enumeratis, concludit: *Hæc omnia operatur unus
 atque idem spiritus, dividens singulis prout vult*. Hæc
 D. Thomas.

Pater per spiritum sanctum remittuntur
 peccata, & homo interior renovatur. Nam, ut
 discerit idem S. Doctor loco citato, per hoc
 quod aliquis alterius amicus constituitur, omnis
 D offensa removetur; amicitia enim offensa con-
 trariatur, unde dicitur Proverb. 10. *Vniuersa de-
 licta operit charitas*. Cum igitur per spiritum
 sanctum Dei amici constituamur, consequens
 est quod per ipsam nobis remittantur peccata. Et
 ideo Dominus dixit Discipulis Joann. 20. *Ac-
 cipite spiritum sanctum: quorum remisistis pecca-
 ta, remittuntur eis*. Unde cum peccati remissio
 non fiat nisi per infusionem gratiæ & charitatis,
 per quam anima interior renovatur, ut in mate-
 ria de justificatione docetur; hinc sequitur, quod
 etiam interior mentis renovatio Spiritui sancto
 attribuitur: juxta illud Psalm. 103. *Emite spi-
 ritum tuum & creantur, & renovabis faciem terræ*.

E Quid enim per faciem terræ, nisi animæ consen-
 tentia designatur? Unde Chrysostomus in illa
 verba Math. 6. *Faciem tuam lava*, sic dicit: *spi-
 ritus alter facies animæ consentientia intelligitur: sic
 ut enim in conspectu hominum gratiosa est facies
 pulchra, sic in oculis Dei speciosa est consentientia mun-
 data*.

Item quia ex benevolentia quam quis habet ad
 alium, contingit quod eum sibi adoptat in filium,
 ut sic ad eum hæreditas adoptantis perveniat;
 convenienter Spiritui sancto adoptio filiorum
 Dei attribuitur, secundum illud ad Roman. 8. *Ac-
 cepisti spiritum adoptionis filiorum, in quo cla-
 mamus abba Pater*. Ita S. Thomas ibidem: ex
 quo

quo infert. per Spiritum sanctum nos à duplici servitute liberari, nempe passionum & peccati, quæ nos bono apparenti subijciunt; & timoris, quo metu gehennæ bona operamur, juxta illud Apostoli ad Roman. 8. *Non accepistis spiritum servitutis iterum in timore, sed spiritum adoptionis filiorum.* Unde notat Chrysológus, quod filio prodigo, è servitute redeunti, paterfamilias anulum posuit in manu ejus, in signum perfectæ libertatis: *Annulum, inquit, honoris, titulum libertatis, pignus Spiritus Sancti.* Item Chrysológus & Eusebius Emisenus lepidè advertunt, Spiritum sanctum post Pentecosten advenisse: quia Pentecosten, sive quinquaginta annorum circulus emensus, Jubilæi tempus erat, id est annus remissionis, quo & servis dabatur libertas, & omnis hæreditas ad proprios revertebatur.

127.

Denique cum ad filios hæreditas de jure pertineat, juxta illud Apostoli ad Roman. 8. *si filii, & heredes:* ad Spiritum sanctum pertinet, non solum nos adoptare in Dei filios, sed etiam nos præparare, & reddere habiles ad percipiendam æternæ gloriæ hæreditatem, & ad illam nos perducere. Ita S. Thomas loco citato, ubi ait: *sicut ad hoc quod corpus aliquod ad locum ignis perveniat, oportet quod igni assimilatur. levitatem acquirens, ex qua motu ignis proprio moveatur; ita ad hoc quod homo ad divinæ fruitionis beatitudinem, qua Deo propria est secundum suam naturam, perveniat, necesse est, primo quidem quod per spirituales perfectiones Deo assimilatur, & deinde secundum eas operetur, & sic tandem prædictam beatitudinem consequatur.* Dona autem spiritualia nobis per Spiritum sanctum dantur, ut ostensum est; & sic per Spiritum sanctum Deo configuramur, & per ipsum ad bene operandum habiles reddimur, & per eundem ad beatitudinem nobis via preparatur. Quæ tria Apostolus insinuat nobis 2. ad Corinth. 3. dicens: *Vixit nos Deus, & signavit nos, & dedit pignus Spiritus in cordibus nostris.* Et ad Ephes. 1. *Signati estis Spiritu promissionis sancto, qui est pignus hæreditatis nostræ.* Signatio enim ad similitudinem configurationis pertinere videtur, unctio autem ad habilitatem hominis ad perfectas operationes; pignus autem ad spem quæ ordinatur in celestem hæreditatem, quæ est beatitudo perfecta. Hæc D. Thomas. Quibus verbis egregiè docet, Spiritum sanctum non solum nos adoptare in Dei filios, sed etiam nos præparare ac reddere habiles ad percipiendam regni cælestis hæreditatem (in quo divina adoptio distinguitur ab humana, quæ non tribuit, sed supponit potentiam seu capacitatem percipiendi hæreditatem) illamque amoris Spiritum, non solum salutis portum nobis ostendere, sed etiam ad illum efficacissimâ suâ motione & impulsu nos perducere. Unde ait Ambrosius proprium Spiritus Sancti munus esse, ut prædestinatos in celestem patriam deducat, juxta illud Prophetæ Psalm. 142. *Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam.* Et Cyrillus hæc verba Exodi 33. *Facies mea præcedit te, & requiem dabit tibi,* expendens: *Dei facies, inquit, Spiritus Sanctus appellatur, quoniam ipsam Dei essentiam ostendit.* Cui concinit Anastasius Synaita in hæc Psalmi verba: *Signatum est super nos lumen vultus tui Domine: Lumen, inquit, divini vultus Spiritus sanctus est, rectâ viâ deducens in gloriam.*

Sicut ergo Deus olim ducebat populum Judaicum per desertum in terram promissionis, nocte per columnam ignis, & die per columnam nubis; ita & Christianos per Spiritum sanctum ad

patriam equestrem deducit. Ignea hæc nobis in hujus sæculi nocte columna præfulget: nubes ista itinerantes in die refrigerat; hic peregrinationis nostræ dux & comes, qui gressus nostros dirigit in viam salutis, errantes in cælestem patriam reducit, ibique proprias singulis decernit gloriæ mansiones. Nec mirum: Sanctus quippe Spiritus personalis est Patris filique amoris autem proprium hoc munus est, si Platonicus habenda sit, ut animas in cælum reducat, his quamque collocet sedibus pro cuiuslibet meritis varios ordinet gloriæ gradus, faciatque omnes in illa distributione quieros: ut videri potest apud Ficinum in convivio orat. 4. cap. 6.

Adde quod, proprium Spiritus sancti munus est, gratiam & charitatem cordibus nostris infundere, ut supra cum D. Thoma ostendimus. Gratia autem est semen gloriæ, & fons aquæ salientis, in vitam æternam, ut dicitur Joann. 4. Charitas etiam est principium meriti, & mensura claræ Dei visionis, aureaque illa ulna, quæ apud Ezechielem Angelus altitudinem & latitudinem templi gloriæ mensurabat. Jure ergo merito spiritus sancto tribuitur Sanctorum in cælis glorificatio; illæque ob suam infinitam pulchritudinem, ad se specialiter dicitur trahere Seraphinorum affectus ac desideria, juxta illud i. Petri 4. *Spiritus Sanctus misit de cælo, in quem desideravit Angelus proficere.* Unde (ut ex Cyrillo & Anastasio Synaita vidimus) Dei facies appellatur: Tum quia Patrem & Filium nobis ostendit. Tum etiam, quia sicut pulchritudo specialiter refuldet in virtutibus; ita (inquit Rupertus) amore inter divinos & eter, amore adornatur æternus & iustus, amore etiam pulchrescit & venustatur Spiritus Sanctus. Quam suavis igitur est, Domine, Spiritus tuus! Spiritus tuus super mel dulcis, & hæreditas tua super mel & favum. Eccles. 24.

DIGRESSIO QUINTA.

De variis Spiritus Sancti figuris & apparitionibus.

REtè observavit angelicus Doctor infra quasi 43 art. 7. quod quia Deus providet omnibus secundum uniuscujusque modum, est autem modus connaturalis hominis, ut per visibilia ad invisibilia manuducatur: ideo conveniens fuit ut per aliquas visibiles creaturas, invisibiles divinarum Personarum missiones manifestarentur: juxta illud Dionysii cap. 1. de Ecclesiæ Hierarch. *Non aliter fas erat insinuari nostræ lucis divinum radium, nisi suo sacrarum varietate velamentum, quibus ad superiora ferremur, occultatum.* Ex quo ibidem infert, conveniens fuisse quod Spiritus sanctus sub variis formis & figuris Christo & Apostolis appareret. & sub specie columbæ, aquæ, ignis, venti, & linguæ ignis, se mundo manifestaret, ut patebit ex infra dicendis.

§. I.

Cur sub specie & figura columbæ Spiritus Sanctus apparuerit?

PRima Spiritus Sancti apparitio fuit sub specie & figura columbæ, Nam, auctore D. Basilii homil. 2. in Exameron: Sacer ille Spiritus in ipsius nascentis mundi exordio, sub specie avicula